UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Postilla Guillermi super Epistolas et Euangelia: per totius anni circu[m]itum: De tempore/ Sanctis/ et pro defunctis

Guilelmus <Parisiensis>

Basel, 1513

VD16 E 4385

D[omi]nica et alijs sole[m]nijs Oct[aua] pe[ntecos]te. [et] festo sc[...]e tri.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30573

Visual Library

A Poſtilla

Erat homo ex phariſeis nicodemus noīe. Jo.iij. Hiſtoria huiꝰ euangelij facta eſt anno chriſti.xxxj.xvj.kalē.maij.feria iiij.inditione.iiij.luna.v. Ante initiū illius euāgelij ſcribit ſctūs Joannes in p̄cedenti capitulo. Cū ieſus eſſet hieroſolymis i paſcha in die feſto: multi crediderunt in nomine eius: vidētes ſigna eius que faciebat. Tunc poſtmodū ſequit̄ euangelium hodiernū. a ❡ Erat homo ex phariſeis. Iſte enim fuit vnus illorum de quibus dicitur: ꝙ mlti crediderunt in ieſum: vidētes ſigna que faciebat: ſed propter iudeos non confitebantur: vt de ſynagoga non eiicerentur. b ❡ Ex phariſeis. Tho. Hec ſecta erat ꝓbabilior et honorabilior inter omnes ſectas iudeorum. c ❡ Nicodemus nomie. Ipſe em̄ poſtmodum ſepe iuit ad chriſtum: vt habetur in euangelio. d ❡ Priceps iudeorum. Fuit em̄ magnꝰ inter iudeos ⁊ honoratus. e ❡ Hic vēit ad ieſum nocte. Timuit em̄ venire in die: ne incurreret indignationē iudeorum: qui iam conſpirauerant/ vt ſi quis eum confiteret̄ chriſtū: extra ſynagogam fieret. f ❡ Et dixit ei: Rabbi: ſcimus quia a deo veniſti magiſter. Ly. id ē certū eſt mihi ꝙ tua doctrina vera eſt ⁊ a deo data: et nō humanitus conficta. g ❡ Nemo em̄ pōt hec ſigna facere q̄ tu facꝭ/ niſi fuerit deus cū eo. Reſpōdit ieſus ⁊ dixit ei. Lyra. Hic ponit̄ chriſti reſponſio: quia videbat Nicodemum fideliter ⁊ veraciter querere doctrinam quantum ad ſecreta fidei: et ideo incepit a primo ſacramento. ſ. baptiſmi/ qui eſt regeneratio ſpūalis: et per conſequens neceſſaria ad ſalutem. h ❡ Amen amen dico tibi: niſi q̄s renatus fuerit denuo. id eſt iterū ꝑ generationē ſpiritualem. i ❡ Non poteſt videre regnum dei. Lyra. Viſio em̄ dei non poteſt hominibus cōpetere niſi per grām: ⁊ ad hanc gratiam cōſequendā requiritur generatio ſpiritualis: ꝑ quā homines fiūt filij dei: et per conſequens heredes vite celeſtis. k ❡ Dicit ad eum nicodemus: Quomodo poteſt homo

Margin: Jo.2.d. — B — Jo.19.g. — C — Jo.5.a.

❡ In octaua Pētecoſtes. Euāgelium Joannis. III. a. in principio capituli.

In illo tempore. Erāt (religioſis.) hō ex phāriſeis nicōdemus nomine princēps iudeoꝝ: hic vē (quia diſcipulus chriſti occultus propter metū iudeorum.) nit ad ieſū nocte: et dixit ei: Rabbi: (i. magiſter.) ſcimus quia a deo veniſti magiſter. (id eſt eruditor: quaſi dicat: Rabbini tu veniſti a deo vt nos erudires.) Nemo enim poteſt hec ſigna facere que tu facis/ niſi fuerit deus cum eo. (vnde manifeſte patet veritas doctrine.) Reſpondit ieſus ⁊ dixit ei: Amen amē dico tibi. (Non ſufficit vt me a deo veniſſe credas: ſed fidei oportet ꝙ adiungas inquantum poſſibile eſt baptiſmū: que eſt alia ⁊ ſpūalis generatio.) Niſi q̄s renatus fuerit denuo: nō pōteſt videre regnū dei. (nō poteſt cognoſcere me qui ſum regnum patris: qui ſum viſio trinitatis.) Dicit ād eū nicodemus: Quomodo (carnaliter loquit̄.) poteſt homo renaſci cū ſit ſenex: nunquid poteſt hō in ventrē

Margin letters: a b c d e f g h i k

E renaſci cũ ſit ſenex: nunq̃d pōt i vētrē mr̃is ſue itẽ.in. ⁊ renaſci.q.d.nō: q: quantitas nō ꝑmittit. a ❡Rñdit ieſus: Amē amen dico tibi: niſi q̃s re. ſu.ex aq̃ ⁊ ſpũſctō.q.d. Tu de carnali generatiōe intelligis q̃ ego de ſpũali generatiōe dico. Niſi q̃s renat⁹ fuerit: ſpũali generatione/ q̃ fit ex aqua et ſpũſctō. b ❡Nō pōt introire i regnũ dei. Ex h̃ habem⁹ ꝙ baptiſm⁹ ē quedã ſpũal' generatio: vt ē ꝑmũ ſacramentũ et ianua oim̃ ſacramētoꝝ: ⁊ ſine eo null⁹ ſaluatur. c ❡Qđ naē ex carne.ſcḋm virtutē carnal' generationis. d ❡Caro eſt.i.cōſtituitur in vita carnali tm̃.

F

e ❡Et qđ na.eſt ex ſpũ/ ſpũs ē.i. ꝯſtituit in vita ſpũali. f ❡Nō mireris.i.nō debes admirari g ❡Quia dixi tibi: opoꝛ. vos naſci de. q: nō loq̃r de generatione carnali de q̃ tu arguis/ ſ; de ſpirituali. h ❡Spirit⁹ vbi vult ſpirat.ſ. dãdo gratiã cui vult. Vñ: Cui vult miſeretur: et quē vult indurat. i ❡Et vocē eius audis.ſ. in p̃dicationibus. vñ dicit: Non eñi vos eſtis q̃ loq̃mini/ ſed ſpiritus patris vr̃i qui

Roma.9.d

Mat.10.c

loquit in vobis. k ❡Et neſcis vñ veniat aut q̃ vadat. Vñ Aug⁹ dic: ꝙ illa v̄ba de ſpũſctō intelligēda ſunt/ q̃bus in ꝓphetis ⁊ in ſcp̃turis ſacris loquit: ſ; ꝑncipiũ hui⁹ ſcp̃ture.ſ. ſpũſſanctus ⁊ eius finis.ſ. beatitudo celeſtis nobis occultant: ⁊ ſola fide tenent. l ❡Sic eſt omnis q̃ natus eſt ex ſpũ.ſcʒ ſancto: id ē in vita ſpirituali cōſtituitur. m ❡Reſpondit nicodemus ⁊ dixit ei: Quomō poſſunt hec fieri. Hoꝛa. In hoc notatur diligentia in nicodemo: quia nō ceſſauit querere donec intelligeret. n ❡Reſpondit ieſus ⁊ dixit ei: Tu es magiſter in iſrael ⁊ hec ignoꝛas. Hoꝛ. quaſi diceret. Te iudei magnum doctoꝛē reputant: et tamen ignoꝛas fidei initia et viam ſalutis. o. ❡Amē amen dico tibi: quia quod ſcimus loquimur.ſ. ego et mei apl̃i. p ❡Et qđ vidim⁹ teſtamur: et teſtimoniũ nr̃m nō accipitis. ſic ꝓbatũ ⁊ certũ. q ❡Si terrena dixi vobiſ. Tho. de regeneratiōe baptiſmi q̃ fit i aq̃ ⁊ ſpũ: ⁊ nō creditis. r ❡Quō ſi dixero vobis celeſtia credetis

G

H

ſ iterũ generari.
mr̃is ſue iterato itroire ⁊ renaſci:
a Rñdit ieſus. Amē amē dico ti-
ſ baptiſmi
bi: niſi q̃s renat⁹ fuerit ex aq̃ ⁊ ſpũ
ſ gratioſa operatione.
b ſctō nō pōt introire i regnũ dei.
ſ de q̃ generatiōe tu loq̃ris. ſ carnal' natiuitas.
c Qđ natũ ē ex carne caro ē: et qđ
d ſ ſpũalis generatiōis de q̃ ego loquoꝛ
e
f natũ eſt ex ſpũ ſpũs ē. Nō mire-
g ris q̃a dixi tibi: opoꝛtet vos na
ſ .i. ſpũaliter: qđ nō ē difficile ſicut tu credis.
Ratio quare. ſ .i. fructificat ſpũ-
h ſci denuo. Spũs vbi vult ſpirat:
ali generatione. ſ in ſcripturis ⁊ ꝓphetis: vel interius percipis aliquod ſignũ.
i ⁊ vocē eius audis: ⁊ neſcis vnde k
ſ q.d. neſcis quare in illo vel iſto fructificat: ⁊ ad quē finē vel gratiã vel btitudinē ducat.
veniat aut quo vadat: ſic ē oĩs l
ſ q.d. ſic nō poteris intellectu cōp̃hēdere ſ; fide.
qui natus eſt ex ſpiritu. Reſpo- m
ſ exq̃ tu dici credo: ſ; modũ inq̃ro.
dit nicodemus/ et dixit ei: Quō
poſſunt hec fieri: Reſpondit ie- n
ſ putas te magna ex lege ſcire.
ſus ⁊ dixit ei: Tu es magiſter in
ſ q̃ te ducũt ad vitã: que in fide ⁊ nō lr̃a cōſiſtit.
iſrl' ⁊ hec ignoꝛas. Amē amē di- o
ſ ego ⁊ ſpũs ſ veraciter.
co tibi: q: qđ ſcimus loquimur:
ſ in abſconſo. ſ foris in mũdo.
et qđ vidimus teſtamur: et teſti- p
ſ nec meũ nec ſpiritus. ſ de ſacramento baptiſmi ⁊ eius effectu.
moniũ noſtꝝ nō accipit. Si ter- q
rena dixi vobis ⁊ nō creditis: quō r
ſ de generatiõe ⁊ pceſſione.
ſi dixero vobis celeſtia credetis:

A ſez generationē eternam filiū dei a patre ⁊ filio credetis. a ℭ Et nemo aſcendit in celū. i. nemo habet virtutē illuc aſcendendi ꝓpria poteſtate. b ℭ Niſi q̄ deſcendit de celo filius hoīs qui eſt in celo. per p̄ſentiā ⁊ immenſitatē diuinitatis: ergo quilibet homo qui aſcē dit ⁊ ſaluatur aſcēdit per chriſtum. c ℭ Et ſi. moyſeſ exaltauit ſerpētem in deſerto. Hic chriſt⁹ agit de ſua paſſione: a qua virtutē habet baptiſmus et omnia alia ſacramēta/ dicens: Sicut moyſes exaltauit ſerpētē: vt legiť: ꝙ murmurantibus iudeis contra deum et moyſen dicētibus: Anima nr̄a nauſeat ſup cibo iſto leuiſſimo: imiſit dominus ſerpētes ignitos qui eos interficiebant. Clamante autez moyſe ad dominū: iuſſit dominus ſerpentem fieri eneum ⁊ affigi in palo: vt aſpicientes in eū percuſſi a ſerpentibus ſanarenť. Hic ſerpens fuit figura paſſionis chriſti: quia ſerpens eneus affixus in palo fuit chriſtus innocens affixus in patibulo crucis: ad cuius aſpectū. ſ. per fidē et amorē ſanať in nobis venenū peccati ⁊ ignite cōcupiſcētie. d ℭ Ita exaltari oportet filiū hoīs. Tho. Hic oſtēdit modū ſue paſſionis: voluit autē dn̄s noſter ieſus chriſt⁹ illo modo mori. ſ. exaltatus i cruce: vt ſicut terrā purgauerat ſua

Nu. 2. a.

B

ſ. ꝓpria virtūte.

a b Et nēmo aſcendit in celū niſi qui

ſ. per illum qui eſt caput aſcendunt omnia eius membra. Nullus autē fit membrū chriſti niſi per ſpiritualem generationē.

deſcēdit de celo: filius hominis

ſ. ſm diuinitatem.

c qui eſt in celo. Et ſicūt moyſes

ſ. in remediū ſ. eneum.

d exaltauit ſerpentē in deſerto: ită

ſ. in remediū morſus peccatorū: ſed nulli proderit niſi denuo natus.

exaltari oportet filiuz hominis:

ſ. ſic ſ. et renaſcať ſi facultas aderit.

vt oīs qui crēdit in ipſum nō pē

reat ſed hăbeat vitam eternam

ℭ Jn feſto corporis chriſti Euāgelium. Joannis. VI. f. quaſi circa finem:

Jn illo tempore. Dixit Jeſus diſcipulis ſuis:

conuerſatione: ita purgauerat ⁊ aerem ⁊ oīa celeſtia ſua paſſione: vt terrena cū celeſtib⁹ pacificaret: ideo ſtetit q̄ſi medi⁹ inter celū ⁊ terrā: vt patet p apl'm di. pacificās p ſanguinē crucis eius: ſiue q̄ ſunt in terr̄: ſiue q̄ in celis ſunt. e ℭ Ut oīs q̄ cre. in ip. ſ. vera fide. f ℭ Non pereat. morſu ſerpētum. i. demonū infectione vitiorū ⁊ morte ſuppliciorū. g ℭ Sed habeat vitā etnā. hic in ſpe et poſtea in re. ℭ Circa p̄ns euan. vbi dr: Niſi q̄s rena. fu. Notādū ꝙ Hu. de pra. dic ꝙ de⁹ a p̄ncipio mūdi vſq3 nō ꝯtra pctm̄ originale tollēdū remedia ordinauit. Nā hō fecit morbū: ⁊ de⁹ fecit remediū. Primū remediū fuit ſacrificiū ꝓ adult̄: ⁊ inde ē ꝙ antiq̄ p̄res deo ſacrificiū offerebāt ſi aūt puuli moriebanť an̄ vſuz liberi arbitrij: ſufficiebat eis fides parentū: vt ſic fuit a parētibus itroductū peccatū: ita p eoſdē delereť: ſi aūt parentes puuloꝝ q̄ moriebanť nō erāt fideles: puuli nō ſanabanť. Secundū remediū fuit circūciſio tēpore abrae: q2 deus mandauit abrae: vt ipſi et poſteri eius deberēt circūcidi. Tertiū remediū fuit baptiſmus quē chriſt⁹ inſtituit: qui nō ſolū purgat peccatū originale ⁊ actuale: ſed etiā aperit celū: quod circūciſio nō fecit: ⁊ hoc facit baptiſmus in virtute paſſionis chriſti. Et in ſignum huius

C

D Remedia cōtra origi nale pctm̄: de q̄. 4. ſen ten. diſt. 1.

Differētia īter baptiſmū ⁊ circūciſionem

E exiuit de latere chriſti ſanguis ꝛ aqua

a Et turbis iudeorum. Caro mea
¶ Quia veraciter caro ꝛ ſanguis chriſti animam paſcũt ꝛ potant: ꝛ in vita ſpirituali conſeruãt.
vere eſt cibus: et ſanguis meus
b vere eſt potus. Qui manducat
c meam carnem/ et bibit meũ ſan/
¶ Nam anima chriſto incorporatur vt membrum: et chriſtus manet caput.
d guinem: in me manet/ et ego in
¶ deus
eo. Sicut miſit me viuens pa/ e
¶ quia a patre ſum inquantũ deus ꝛ inquãtum homo: licet aliter ꝛ aliter: ideo totã meã vitam refero ad eũ: diuerſimode tamẽ.
ter: et ego viuo propter patrem. f
¶ id eſt in me qui ſum vita cui cõiungitur.
Et qui manducat me: et ipſe vi/ g
¶ in celo angelos ꝛ in terra homines reficiendo.
uet propter me. Hic eſt panis q̃ h
¶ Non eſt ſimile.
de celo deſcendit. Non ſicut mã/ i
ducauerunt patres veſtri man/
na in deſerto: ꝛ mortui ſunt. Qui k
¶ et ei incorporat ac in eo manebit: impoſſibile eſt ꝙ moriat: q2 implicat contradictionẽ.
manducat hunc panem: viuet l
in eternum.

Poſtilla

Caro mea vere eſt cibus: et ſanguis meus vere eſt potus ꝛc. Joannis .vj. Hiſtoria huius Euangelij facta eſt anno chriſti .xxxij. xviij. kalen. Maij. feria iij. inditiõe .v. luna xxiij. Añ initiũ illius euãgelij ſcribit ſanctus Joãnes in eodẽ ca. ꝙ chriſtus dixit turbis iudeorum: Amen amen dico vob: niſi manducaueritis carnẽ filij hois et biberitis eius ſanguinẽ: nõ habebitis vitã in vob. Tũc poſtmodũ ſequit euangelium hodiernũ. Caro mea vere eſt cibus. Hic chriſtꝰ loquit de ſacramẽ

F to euchariſtie: in q̃ ſacramento continet vera caro chriſti crucifixi i cruce: et ſanguis eius effuſus in paſſiõe/ dicens: a ¶ Caro mea vere ẽ cibꝰ: ꝛ ſanguis meus vere ẽ potꝰ. Ly. Caro ei ꝛ ſanguis chriſti reficiũt animã q̃ imortaliſ eſt: cibus aũt corporalis reficit tm̃ corpus quod eſt corruptibile. Unde Augꝰ. Cũ in cibo ꝛ potu hoies id appetãt: vt omino nõ eſuriãt neqꝫ ſitiant: hoc veraciter nõ ꝑſtat niſi iſte cibꝰ et potus: qui eos a q̃bus ſumit immortales ꝛ incorruptibiles reddit: ꝛ facit ſocios ſãctorum: vbi pax erit ꝛ vnitas. b ¶ Qui mãducat meã carnẽ. ſpũali mãducatione. c ¶ Et bibit meũ ſangui. per dilectionẽ. d ¶ In me manet ꝛ ego in

eo. Tho. In iã dictis ꝟbis dat chriſtꝰ intelligere differentiã iſtiꝰ cibi ad alios carnales cibos: alij em̃ cibi cõuertunt in mãducantẽ: iſte cibus mãducantẽ in ſe ꝯuertit: vt dictũ eſt de ſctõ auguſtino. Nõ me mutabis in te ſicut cibũ carnis tue: ſed tu mutaberis i me. e ¶ Sicut miſit me viuẽs pater: Tho .i. hoiem fecit. f ¶ Et ego viuo ꝓpter patrẽ. referẽdo totã vitã meam ad ipſum. g ¶ Et q̃ mãducat me: ꝛ ipſe viuet ꝓpter me. q2 vnimur deo ꝑ fidẽ ꝛ dilectionẽ in ꝑceptione ſacramẽti. h ¶ Hic ẽ panis q̃ de celo deſcendit. id ẽ de ſinu patris. Anſelmꝰ. Ut panẽ angelorꝫ mãducaret homo/ rex angelorꝫ factus eſt hõ. i ¶ Non ſicut manducauerunt patres veſtri mãna in deſerto: et mortui ſunt. Ly. Et ideo nõ fuit vere cibus celeſtis/ ſꝫ tm̃ figura eius: quia vitam ſpũalẽ nõ conferebat: ſed eandẽ dari in hoc ſacramento ꝑfigurabat. Sicut em̃ mãna deuotis ꝛ gratis dabat oim ciborꝫ delectamentũ: malis autẽ erat inſipidũ. Uñ dicitur: Anima noſtra nauſeat ſuper cibo iſto leuiſſimo. Sic euchariſtia digne ſumẽtibus eſt vite ſpũalis ſolatiũ ꝛ: indigne ſumentibus iudiciũ. k ¶ Qui mãducat hunc panẽ. Ly. digne. l ¶ Uiuet in eternũ. Unde Augꝰ. Qui ex nobis vitã eternã habere nõ poſſumꝰ: panẽ